

Ontmoet God

DEUR PAULUS SE BRIEWE

KOBUS GENIS

Kopiereg® Kobus Genis

Ontwerp en uitleg DESIGN A PRINT
021 975 9648

Ontwerp en geset in 11 op 14.5pt Gill Sans Light

Voorbladontwerp Kobus Genis

Eerste uitgawe, eerste druk September 2013

Alle regte voorbehou: Geen gedeelte van hierdie publikasie mag gereproduseer, in 'n ontsluitingstelsel bewaar of weergegee word, in enige vorm of op enige manier, hetsy elektronies of meganies, deur fotokopiëring, die maak van opnames of andersins, sonder die skriftelike toestemming van die kopiereghouers nie.

Aanhalings uit die Bybel in Afrikaans (1953- en 1983-vertalings) met toestemming van die Bybelgenootskap van Suid-Afrika.

Inleiding	01
<i>Les 1:</i> Hoe het die Bybel ontstaan?	05
<i>Les 2:</i> Oorsig oor die Bybel	13
<i>Les 3:</i> Tipe Literatuursoorte van die Bybel	31
<i>Les 4:</i> Proses van Verstaan	41
<i>Les 5:</i> Prosesse van Toepassing en Kommunikasie	47
<i>Les 6:</i> Die toepassing van BybelGPS op Galasiërs 5:16-26	51
<i>Les 7:</i> Die toepassing van BybelGPS op Efesiërs 5:8-20	55
<i>Les 8:</i> Die toepassing van BybelGPS op Romeine 3:21-26	61

Wat is die doel van ons lewe en hoe kan ek werklik gelukkig wees? Dít is van die lewensvrae waarmee mense worstel. Hiérvrae kan op verskillende maniere beantwoord word.

Die eintlike vraag is:

Wáár soek ons antwoorde op dié vrae?

Die wêreld, asook verskillende godsdienste, maak daarop aanspraak dat hulle antwoorde op dié lewensvrae het.

Uiteindelik maak elkeen van ons 'n (geloofs-) keuse waar ons ons antwoorde vind.

1. Bybel GPS glo dat God (Vader, Seun en Heilige Gees) ons uitnooi om ons lewensvrae aan Hom te rig.
2. Waar leer ons dié God ken? Ons leer ken hierdie God in die Bybel.
3. Waarom is dit egter nie altyd maklik om die Bybel te verstaan nie? Dit is omdat die **LESER** (mense van die 21ste eeu) en die **SENDER** (skrywers van die Bybel) se tyd, kultuur en omstandighede totaal verskil.

Bybel GPS help ons om hierdie verskille te oorbrug.

Bybel GPS wil jou blootstel aan die wonder van God se Woord. Verder wil die Bybel GPS jou bemaatig om die Bybel reg te lees en toe te pas. Bybel GPS se wens is dat jy die wonder van God se Woord mag beleef.

Hoe werk die Bybel GPS?

Jy gaan die vaardigheid van die DRIE stappe van die Bybel GPS bemeester. Hulle is die prosesse van **VERSTAAN**, **TOEPASSING** en **KOMMUNIKASIE**. Dit is nie moeilik nie!

Verstaan

Die doel van dié proses is om te bepaal hoe die oorspronklike ontvangers (eerste lesers) 'n skrifgedeelte verstaan het.

Die proses van **VERSTAAN** bestaan uit vyf stappe en die beginletters spel die woord **START**.

Die vyf stappe is:

Situasie

Tipe literatuur

Analiseer die skrifgedeelte

Res van die Bybel

Toets jou bevindinge

Toepassing

In die volgende proses, **TOEPASSING**, bepaal ons of daardie boodskap aan die oorspronklike ontvanger, nog op ons van toepassing is of nie. Indien dit wel op ons van toepassing is, kyk ons hoe om dit in ons tyd te **KOMMUNIKEER**.

Ek wil jou graag 'n **VOORSMAAK** gee van wat jy in die kursus kan verwag. Ek wil dit doen deur jou op 'n toetsrit te neem. In die toetsrit gaan ek die stap van **analise** op Efesiërs 2:1-10 illustreer.

In die proses van **analise** merk ons woorde en gedagtes wat saamhoort. Dit help ons om te sien hoe die skrywer sy gedagtes georden het. As iemand van die Bokke, skeidsregter, losskakel en strafskoppe praat, dan weet ons die gesprek gaan oor rugby.

Is jy gereed? Gordel vas!!

Kom ons lees die eerste drie verse van Efesiërs 2. Let op al die woorde (onderstreep) wat Paulus gebruik wat met mekaar verband hou.

¹Julle was dood as gevolg van julle oortredings en sondes

²wat voorheen julle lewenswyse gekenmerk het. Julle het gelewe soos hierdie sondige wêreld en julle laat lei deur die vors van die onsigbare magte, die gees wat daar nou aan die werk is in die mense wat aan God ongehoorsaam is.

³So het ons trouens vroeër ook almal gelewe. Ons is deur ons sondige begeertes oorheers en het gedoen net waartoe ons luste ons gelei het en wat in ons gedagtes opgekom het. Vanweë ons sondige natuur sou ons net soos die ander mense deur God gestraf moes word.

Al die onderstreepte woorde hou met mekaar verband en verwys na 'n **GROOT GEMORS!**

Vanaf vers 4 is daar 'n wending in Paulus se gedagtegang. Die wending word deur die woord "maar" ingelei. In enige gesprek moet jy mooi luister wanneer iemand die woord "maar" gebruik, want wat daarop volg, is wat die persoon eintlik wil kommunikeer.

Vanaf verse 4-9 merk ons op dat Paulus woorde gebruik wat bymekaar hoort.

⁴Maar God is ryk in barmhartigheid en het ons innig lief.

⁵Deur sy groot liefde het Hy ons wat dood was as gevolg van ons oortredings, saam met Christus lewend gemaak. Uit genade is julle gered!

⁶Ja, in Christus Jesus het Hy ons saam met Hom opgewek uit die dood en ons saam met Hom 'n plek in die hemel gegee.

⁷sodat God ook in die tye wat kom, sou laat sien hoe geweldig groot sy genade is deur die goedheid wat Hy in Christus Jesus aan ons bewys het.

⁸Julle is inderdaad uit genade gered, deur geloof. Hierdie redding kom nie uit julleself nie; dit is 'n gawe van God.

⁹Dit kom nie deur julle eie verdienste nie, en daarom het niemand enige rede om op homself trots te wees nie.

Vers 4 tot 9 oorspoel ons met positiewe gedagtes. Dit beskryf 'n **GENADIGE GOD** wat ons uit die **GROOT GEMORS** help.

Vers 10 vestig weer die aandag op ons verantwoordelikheid.

¹⁰Nee, God het ons gemaak wat ons nou is: in Christus Jesus het Hy ons geskep om ons lewe te wy aan die goeie dae waarvoor Hy ons bestem het.

Dit verwys na 'n **GULDE GELEENTHEID** wat ons het om 'n verskil in die wêreld te maak.

Dié proses van analise help ons om te ontdek hoe die skrywer sy gedagtes georden het.

VERSE 1-3	VERSE 4-9	VERS 10
Wat 'n Gemors	Wat 'n God	Wat 'n Geleentheid
Sonde	Verlossing	Dankbaarheid

Interessant is dat ál Paulus se briewe hierdie indeling volg. Paulus begin eers by die slegte nuus om aan te toon hoe wonderlik die goeie nuus is. Die goeie nuus inspireer ons om goeie werke te doen, nie om gered te word nie, maar omdat ons dankbaar is vir ons redding uit genade.

Ek hoop jy het die toetsrit geniet!

Les 1 handel oor hoe die Bybel ontstaan het. Jy sal opnuut besef dat geen ander boek die gelyke van die Bybel het nie.

Les 2 handel oor die Oorsig van die Bybel. Dit is belangrik om 'n geheelbeeld van die Bybel te vorm. As jy bv. in Bloemfontein is, dan weet jy dat jy omtrent 1000 km van Kaapstad is en ongeveer 470 km van Pretoria.

Les 3 handel oor die verskillende literatuursoorte van die Bybel. Die Bybelskrywers het verskillende maniere gebruik om die boodskap te kommunikeer bv. verhale,

gedigte en gelykenisse. Dit is belangrik om die literatuursoorte te identifiseer, omdat elkeen op 'n ander manier gelees word. Jy kan bv. nie 'n gedig soos 'n verhaal lees nie.

Notas

In **lesse 4 en 5** gaan ons die Prosesse van Verstaan, Toepassing en Kommunikasie bemeester.

In **lesse 6 - 8** gaan ons die Vaardighede op drie Skrifgedeeltes inoefen.

Doelwit van Module I

Om in staat te wees om die drie prosesse van die Bybel GPS te bemeester.

Hoe gaan ons dit bereik?

- Jy gaan leer hoe die oorspronklike leser (ontvanger) die boodskap verstaan het.
- Jy gaan leer om te bepaal of die boodskap aan die oorspronklike ontvanger op ons in die 21ste eeu van toepassing is of nie.
- Jy gaan leer hoe om die boodskap in die 21ste eeu te kommunikeer.
- Jy gaan die Bybel GPS vaardighede op drie skrifgedeeltes inoefen.

Geniet die ontdekkingsreis!

Notas

Les 1: Hoe het die Bybel ontstaan?

Doelwit

Om in verwondering oor die uniekheid van die Bybel te staan.

Inleidende opmerkings

Hoekom is dit goed om 'n mate van begrip te hê van hoe die Bybel ontstaan het?

- om te besef dat die Bybel, net soos die skepping, 'n **VERSTOMMENDE WONDERWERK** is.

Waarom sê ons so?

- Alhoewel dit op **drie kontinente** (Afrika, Asië, en Europa),
- in **drie verskillende tale** (Hebreeus, Aramees en Grieks),
- oor 'n periode van ongeveer **1500 jaar**,
- deur meer as **40 skrywers** (uit alle vlakke van die samelewing) geskryf is,
- vorm die Bybel as geheel 'n **eenheid**.

Hierdie eenheid maak dit **UNIEK** onder alle ander boeke.

Die Bybel het dus nie net bloot uit die lug geval nie, maar dit het deur 'n fassinerende, dog gekompliseerde **PROSES** ontstaan.

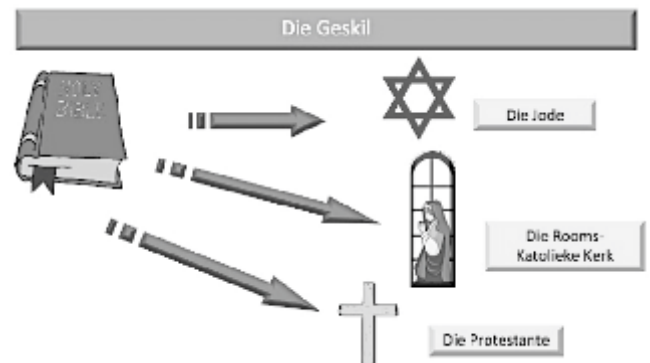
Om dié proses te verstaan moet ons bewus wees van:

- **Die Geskil;**
- **Die Twee Tradisies;**
- **Die Tale;**
- **Die Konsilies en**
- **Die Ryke**

Die Geskil

Die **DRIE** groot rolspelers in dié debat was

Die Jode, die Rooms-Katolieke en die Protestante.

Die debat kan teruggevoer word na die eerste eeu nC toe daar 'n **behoefte** ontstaan het om die Joodse Bybel van Hebreeus na **Grieks** te vertaal.

Nadat Jerusalem in 70 nC deur die Romeine verwoes is, het daar 'n internasionale **verstrooiing** (diaspora) van die Joodse volk oor die hele wêreld plaasgevind. Baie Jode het hulle in Alexandrië gaan vestig. Die Jode in die verstrooiing het die wêreldtaal van daardie tyd, naamlik Grieks, begin praat.

Die gevolg was dat daar mettertyd die **behoefte** ontstaan het om die Hebreeuse geskrifte in Grieks te vertaal. Daarom is daar in die derde eeu begin om die Hebreeuse Bybel na Grieks te vertaal, 'n boek wat die **Septuaginta** genoem is.

Die **Septuaginta** het die Hebreeuse Bybel asook ander geskrifte (apokriewe boeke), wat veral in Alexandrië in omloop was, ingesluit.

Dié geskrifte bestaan uit 15 boeke wat tussen ongeveer 400 vC en die tyd van Jesus geskryf is.

Hierdie ander geskrifte het aanleiding tot die geskille gegee. Die geskrifte het as Apokriewe bekend gestaan. Die woord "apokrief" is afgelei van die Griekse woord,

apokruptos, wat “bedek” of “wegsteek” beteken. Dit beteken nie noodwendig om iets fisies te verberg nie, maar eerder dat hierdie boeke nie bedoel was vir almal om te lees nie, moontlik net vir 'n klein groepie gelowiges wat die amper verborge waarhede daarin sou raaksien en verstaan.

Hierdie boeke is glo nie in die Christelike samekomste gebruik nie en is daarom nie deur die Protestante as geïnspireerd beskou nie. Die Jode het dit óók nie in hulle Hebreeuse Bybel ingesluit nie. Die Rooms-Katolieke Kerk het wel 12 van die 15 geskrifte in hulle Bybel ingesluit.

Die Rooms-Katolieke beweer dat die Apokriewe boeke 'n integrale deel van die vroeë kerk was en daarom in die lys van geïnspireerde Ou-Testamentiese boeke ingesluit behoort te word.

Wat is die betekenis van die Apokriewe boeke?

Hulle skilder 'n prentjie van die kulturele en gods-dienstige ingesteldheid in Judaïsme voor die verskyning van die Christendom.

Die boeke wat deur die Jode, Rooms-Katolieke en Protestante in hulle onderskeie Bybels ingesluit is, staan as die Kanonieke boeke bekend. Die woord “kanoniek” is afgelei van 'n Egiptiese woord wat “riet”, “maatstaf” of “norm” beteken. Kanoniek beteken dus dit wat aan die eis of norm voldoen.

In hierdie geval is die bedoeling: dit wat aan die eis vir 'n heilige of geïnspireerde boek voldoen.

As 'n algemene opsomming:

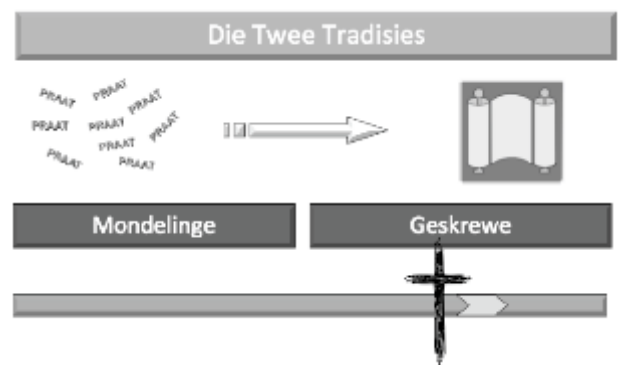
- Die Jode aanvaar nie die Apokriewe boeke as deel van hulle Bybel nie.
- Protestante aanvaar ook nie die Apokriewe boeke as deel van die Bybel nie.

- Die Rooms-Katolieke Kerk aanvaar 12 van die 15 Apokriewe boeke.

Protestante, Rooms-Katolieke en Grieks-Ortodokse Christene aanvaar dieselfde 27 boeke vir die samestelling van die Nuwe Testament.

Die Twee Tradisies

Die Bybel het oor 'n tydperk van ongeveer 1500 jaar ontstaan en dié tydperk kan in 'n **MONDELINGE** en **GESKREWE TRADISIE** verdeel word.

Die mondelinge tradisie dateer waarskynlik uit die tyd van Abraham (ongeveer 1800 vC). Voordat die Bybel op skrif gestel is, het mense stories oor God en sy verhouding met die mense **mondellings** oorgedra.

Die mondelinge tradisie het vir **eeue geduur** soos families dit van een geslag na die ander oorvertel het voordat dit finaal op skrif gestel is.

Die mondelinge tradisie het **stelselmatig** in die geskrewe tradisie oorgegaan soos samelewings in die Nabye Ooste begin het om die skryfkuns te ontwikkel. Papyrus, 'n papieragtige materiaal gemaak van riete, asook perkament, oftewel gedroogde dierevelle, is gebruik om op te skryf.

Die boeke van die Bybel is nie op een slag geskryf nie. Hierdie proses het eeue lank geduur. Terwyl daar begin is om sommige boeke op skrif te stel, is nog ander steeds mondellings oorgedra.

Die **eerste** geskrewe dele van die Skrif was waarskynlik kort stukke poësie, wat terugdateer na die tyd van die uittoeg uit Egipte, rondom 1300 vC.

Die **Ou Testament**, ongeveer soos ons dit ken, was waarskynlik ná die terugkeer uit die Babiloniese ballingskap (500 - 450 vC.) volledig op skrif.

Die **Nuwe Testament** het 'n soortgelyke proses van ontwikkeling ondergaan, alhoewel dit oor 'n baie korter tyd geskied het.

Die eerste briewe van Paulus is rondom 45 - 50 nC geskryf, die eerste evangelie (Markus) rondom 60 nC, en die laaste van die kanonieke briewe rondom 90 - 100 nC. **Papirus** (plantmateriaal) en **perkament** (dierevelle) is gebruik om op te skryf.

Die Tale

Die meeste van die oorspronklike manuskripte van die Ou Testament is in **HEBREEUS** geskryf, hoewel 'n paar hoofstukke van Esra en Daniël in Aramees (dialek van Hebreeus) geskryf is. Jesus se moedertaal was Aramees.

Die Nuwe Testament is oorspronklik in **GRIEKS** geskryf, omdat dít gedurende die eerste eeu nC die mees gesproke taal rondom die Middellandse See was.

Die eerste vertaling van die Bybel was die Hebreeuse Bybel wat in Grieks vertaal is. Dit is die **Septuaginta** genoem.

Met die verowering deur **Aleksander die Grote**, in die vierde eeu vC, het Grieks die mees gesproke taal in die Middellandse See-gebied geword. Dit was dus 'n natuurlike stap om die Hebreeuse geskrifte in Grieks vir die nie-Hebreeussprekende Jode te vertaal.

Soos die eeue ná die opstanding van Christus ontvou het, het die dominante taal in die **Romeinse Ryk** begin verander. Grieks was nie meer die dominante taal nie, maar wel **Latyn**. Aan die einde van die vierde eeu is die Latynse uitgawe van die Bybel uit Hebreeus en Grieks

vertaal. Die meeste van die vertaling is gedoen deur 'n priester met die naam van St Jerome. Dit is in 1592 hersien en as die **amptelike teks** vir die Rooms-Katolieke Kerk aanvaar. Die Latynse vertaling word die **Vulgaat** (algemene spreektaal) genoem.

John Wycliffe, 'n Engelse teoloog, was verantwoordelik vir die eerste **Engelse vertaling** van die Bybel. Wycliffe het die Bybel uit die Latynse Vulgaat in Engels vertaal omdat hy nie Hebreeus of Grieks geken het nie.

Die uitvinding van **Boekdrukkuns** het tot die oordrag van die Bybelse tekste bygedra.

Die **King James Version** (1611 nC) is die vertaling van die Hebreeuse en Griekse tekste na Engels.

Die **eerste** Afrikaanse vertaling van die Bybel het in 1933 verskyn.

Die Bybel is al in meer as **2000** tale vertaal.

Die Konsilies

DRIE Konsilies (sinodes) het 'n baie belangrike rol in die ontstaan van die Bybel gespeel.

Hulle was:

- Jamnia (±90 nC)
- Kartago (±397 nC)
- Trent (±1546 nC)

Konsilie van Trent (±1546 nC)

Baie jare later het die **Reformasie** tot baie **spanning** tussen die Rooms-Katolieke en die opkomende Protestante gelei.

Die Protestante het nie die Apokriewe boeke as gesaghebbend erken nie. Dit het gevolglik tot die Konsilie van Trent (geleë in Noord-Italië) aanleiding gegee. By hierdie Konsilie het die Rooms-Katolieke Kerk die Apokriewe boeke amptelik as deel van hulle Bybel aanvaar. Die Rooms-Katolieke verwys na die Apokriewe boeke as **deutero-kanon** (tweede kanon).

Die Konsilie van Jamnia (±90 nC)

Om die groeiende Christelike Kerk (wat aanvanklik as net nog 'n Joodse sekte beskou is) te bestry, het die leidende Joodse **rabbi's** by Jamnia byeengekom om finaal uitsluitel te gee oor watter boeke tot hul Heilige Skrif, die Joodse Bybel, behoort. Hulle het bepaal dat 'n aantal boeke, wat die Christelike Evangelies ingesluit het, nie tot die **Joodse kanon** behoort nie.

Die Joodse kanon bevat dieselfde boeke as die Ou Testament van die Protestantse Bybel. Die beslissinge van Jamnia het geen effek op die vroeë Christene gehad nie – hulle het die Bybelboeke, wat die Apostels gebruik het, bly gebruik.

Die Konsilie van Kartago (±397 nC)

Alhoewel die 27 boeke van die **Nuwe Testament** oor ongeveer 100 jaar voltooi is (vroeë tweede eeu nC), het die Kerk eers drie eeue later die 27 boeke as kanon (gesaghebbend) beskou. Die Konsilie het bloot hul amptelike goedkeuring gegee aan die 27 boeke wat vir eeue reeds deur die Kerk as gesaghebbend beskou is.

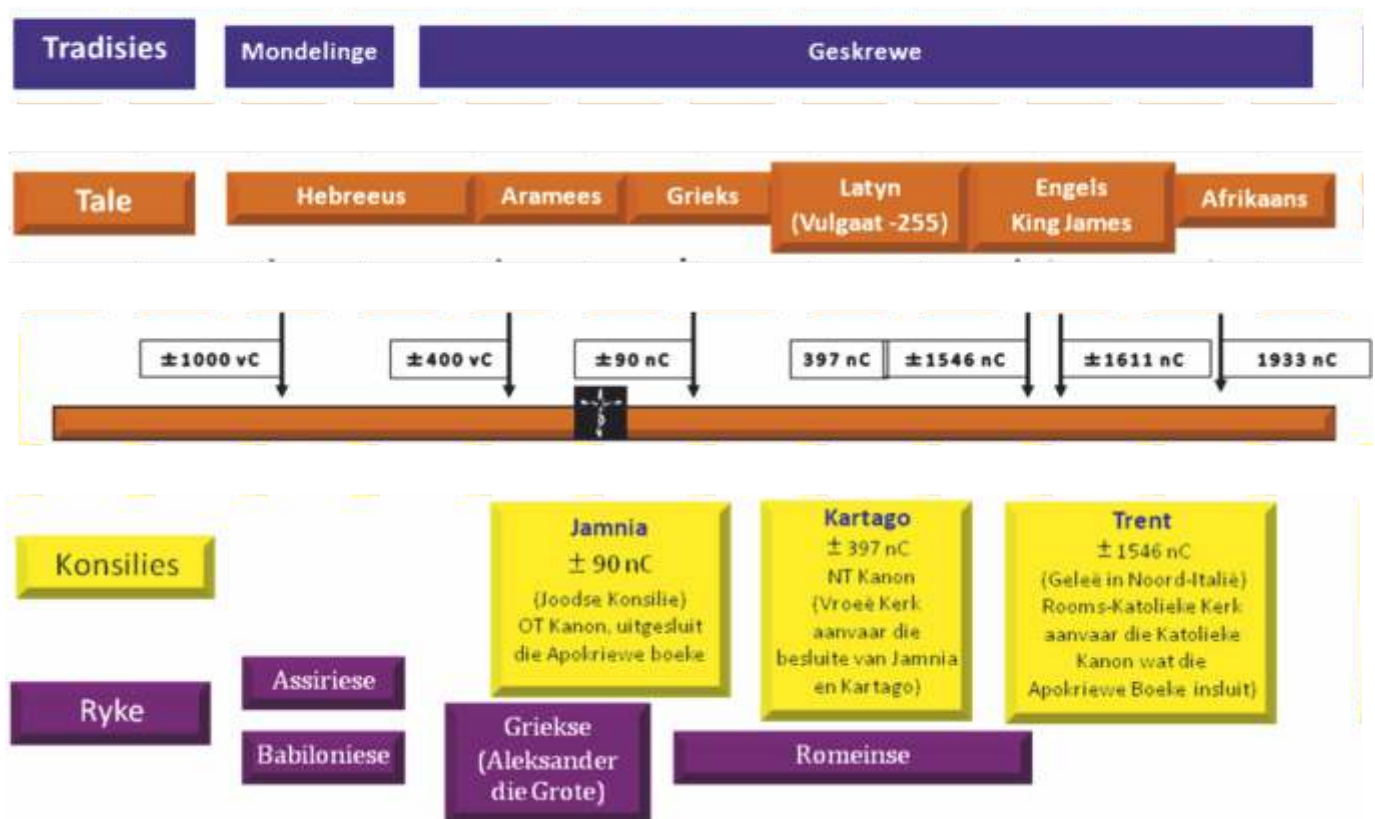
Die Ryke

Die **Ou Testament** is tussen die 12de en die tweede eeu vC saamgestel. Dit was gedurende die tyd van die **ASSIRIESE** (900 - 607 vC), **BABILONIESE** (607 - 536 vC), **PERSIESE** (558 - 330 vC) en **GRIEKSE** Ryke.

Die **Nuwe Testament** het gedurende die **ROMEINSE** Ryk (27 vC – 476 nC) ontstaan.

Die Nuwe Testament is egter in Grieks geskryf omdat die Griekse kultuur, selfs onder die Romeinse oorheersing, geweldig sterk was.

Hoe het die Bybel ontstaan?

Algemene Opmerkinge

Waar kom die naam "Bybel" vandaan?

Die woord, "Bybel", is afgelei van die Griekse woord biblia, wat "boeke" beteken.

Manuskripte

Alhoewel ons nie meer die oorspronklike manuskripte van die Bybel het nie, het ons manuskripte wat vandag nog bestaan.

Sommige van die belangrikstes is:

1. *Kodeks Leningradensis (1008 nC)

Dit is oudste volledige manuskrip van die Ou Testament. Hierdie teks was die grondteks van die 1933/53-Afrikaanse vertaling, asook die grondteks van die 1983-Afrikaanse vertaling.

2. Die Dooie See-Rolle

Dit is tussen die jare 1947 en 1956 in elf grotte langs die noord-westelike kus van die Dooie See

ontdek. Die Dooie See-Rolle dateer terug na die tydperk tussen 200 vC en 70 nC en bevat die hele boek Jesaja en gedeeltes van elke ander Ou-Testamentiese boek, behalwe Ester.

3. *Kodeks Sinaiticus (350 nC)

Kodeks Sinaiticus is een van die belangrikste boeke in die wêreld en dateer ongeveer 350 nC. Dit bevat waarskynlik die oudste behoue eksemplaar van die **Nuwe Testament**. Dit is in 1856 deur 'n Duitse geleerde, Tischendorf, by 'n Ortodokse klooster by die Berg Sinai, ontdek.

4. *Kodeks Vaticanus (325–350 nC)

Dit is 'n byna volledige Nuwe Testament. Dit is een van die oudste bestaande manuskripte van die Griekse Bybel (Ou en Nuwe Testament) en word sedert 1475 in die Vatikaanse Biblioteek bewaar.

Die Bybel bestaan uit **TWEE** primêre dele naamlik die Ou Testament en die Nuwe Testament.

Die name "Ou Testament" en "Nuwe Testament" word sedert die einde van die tweede eeu nC gebruik om die Joodse geskrifte (God se verbond met Israel) en die Christelike geskrifte (God se nuwe verbond met alle mense) van mekaar te onderskei.

Die woord "testament" is afgelei van *testa-mentum*, die Latynse woord vir "verbond".

Om op te som

Ons sien dus dat die Bybel nie net bloot uit die lug geval het nie, maar dat dit deur 'n fassinerende, dog **gekompliseerde proses** ontstaan het.

Geen ander boek het so 'n ontstaansgeskiedenis nie.

Geen ander boek het die mensdom meer beïnvloed as die Bybel nie.

Vir gelowiges is dit inderdaad
God se Woord wat lewe gee!

* Kodeks is 'n ongebinde boek en word só van 'n papirol onderskei.

Groepbespreking

1. Het dié les daarin geslaag om jou in verwondering oor God se Woord te laat staan? Verduidelik!
.....
.....
2. Wat in die les het die meeste tot jou gespreek?
.....
.....
3. Is daar enigiets in die les wat nie vir jou baie duidelik was nie? Indien wel, wat was onduidelik?
.....
.....
4. In die proses van die ontstaan van die Bybel moet ons van die geskille bewus wees. Watter ander faktore het ook 'n rol in die ontstaan van die Bybel gespeel? (sien bladsy 5)
.....
.....
.....
.....
5. Wie was die drie groot rolspelers in die debat rondom die ontstaan van die Bybel?
.....
.....
.....
6. Die boeke wat nie in die Bybel opgeneem is nie, staan as die boeke bekend. Die boeke wat wel in die Bybel opgeneem is, staan as die boeke bekend.
7. Watter twee tradisies kenmerk die ontstaan van die Bybel?
.....
.....
8. Die Ou Testament is oorspronklik in geskryf terwyl die Nuwe Testament oorspronklik in geskryf is.
9. Watter drie Konsilies het 'n belangrike rol in die ontstaan van die Bybel gespeel?
.....
.....
.....
10. Watter Ryke was prominent tydens die ontstaan van die Bybel gewees?
.....
.....
.....
.....
.....

Notas